

HET STUDIEJAAR 1951–1952

REDE

UITGESPROKEN OP DE 15DE SEPTEMBER 1952
BIJ DE OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT
DER LANDBOUWHOGESCHOOL

DOOR

PROF. A. KRUIDHOF

H. VEENMAN & ZONEN • WAGENINGEN

*Mijne Heren Curatoren,
Mevrouw en Mijne Heren Hoogleraren,
Mevrouw en Mijne Heren Lectoren,
Mejuffrouw en Mijne Heren Docenten,
Dames en Heren wetenschappelijke Ambtenaren, Assisten-
ten en Studenten,
en Gij allen die evenzeer door Uw aanwezigheid deze
plechtigheid luister bijzet,*

Dames en Heren,

De Landbouwhogeschool is een stuk leven en zo heeft zij in veel opzichten overeenkomst met het leven van een mens, met dat van ons ieder persoonlijk. Wij weten, hoe belangrijk zelfs alledaagse kleinigheden voor ons zijn. Dat zijn maar niet dingen, die gebeuren met onze burens of met onze tegenvoeters. Daaraan kunnen wij met nauwelijks merkbare vluchtige aandacht voorbijgaan. Zo niet wanneer datzelfde ons overkomt. En zo moet U de gebeurtenissen, die dit jaar de gemeenschap, die Landbouwhogeschool heet, onze Landbouwhogeschool, zijn overkomen, of datgene wat uit deze gemeenschap door ons is voortgebracht, niet zien met de vluchtige blik van een krantenlezer, maar deze bezielen met de aandacht, waarmee U ook op sommige momenten van Uw leven Uw eigen lotgevallen overschouwt en herbeleeft. Ik geef U toe, dat ik veel van U vraag, want de snelle opsomming van feiten biedt weinig gelegenheid deze in alle diepte te beleven. Maar misschien vindt U dat ook niet nodig en bent U hier gekomen om de krant van de Hogeschool te horen voorlezen. Indien ik dan, door op sommige plaatsen wat dieper op achtergronden in te gaan, deze gezelligheid doorbreek, vraag ik U dit te willen zien als een van de eigenaardigheden, waaraan ieder mens nu eenmaal lijdt, en ik verzoek U deze te willen accepteren.

Dat wat ons steeds diep treft, is dat mensen plotseling of na lang lijden uit onze gemeenschap worden weggerukt. Wie de spontane, eerlijke en markante persoonlijkheid van Mr W. F. F. BARON VAN VERSCHUER heeft mogen meemaken en kennen, was niet getroffen door zijn heengaan.

Minder verrassend was de dood van Prof. Ir H. K. H. A. MAYER GMELIN. Hij was aan het einde van een werkzaam leven gekomen, in zijn laatste jaren gehinderd door een lichaam, dat de geest niet meer gehoorzaamde.

Uit de gelederen der studenten werden weggerukt: A. M. J. VAN LOENHOUT, L. G. TICHELMAN en J. M. ABERSON.

Ook een ander lid van onze gemeenschap zwijgt voor altijd, de organist J. F. VAN ZUTPHEN.

Wenden wij ons thans om en werpen wij onze blik op het drukke beweeg, dat het leven van onze hogeschool kenmerkt, dan zien wij in ons hoogste College belangrijke mutaties plaatsvinden.

Dr Ir D. S. HUIZINGA heeft gemeend zich als President Curator te moeten terugtrekken. Met ingang van 1 October 1951 werd hem eervol ontslag verleend. Velen van U hebben de gelegenheid benut persoonlijk van hem afscheid te nemen. Dat ik bij dit afscheid zowel de mens HUIZINGA als de voor onze Landbouwhogeschool onvergetelijke Directeur van het Landbouwonderwijs en niet minder de President Curator heb bedankt en gehuldigd, zult U zich kunnen herinneren.

In zijn plaats werd in het College van Curatoren benoemd de heer J. M. VAN BOMMEL VAN VLOTEN. Het College koos hem tot zijn President.

De betrekkelijk korte tijd, dat de heer VAN BOMMEL VAN VLOTEN in onze Wageningse gemeenschap vertoeft, is reeds voldoende geweest om met zijn voortvarendheid kennis te maken en om een allerprettigste verhouding tussen deze vriendelijke doch zakelijke persoonlijkheid en het College van Rector en Assessoren te stichten, hetgeen niet inhoudt, dat onze opvattingen omtrent Hogeschool-aangelegenheden steeds onmiddellijk met elkaar in overeenstemming waren.

In de periode, tussen het aftreden van Dr HUIZINGA en de benoeming van de heer VAN BOMMEL VAN VLOTEN, trad wijlen Mr W. F. F. BARON VAN VERSCHUER op als President Curator.

Het College van Curatoren boekte nog een derde verlies. Mr J. JONGEJAN werd op zijn verzoek met ingang van 1 Januari 1952 eervol ontslagen. Daar de werkzaamheden van de leden van het College van Curatoren, in tegenstelling met die van zijn President, voor ons zich achter de schermen afspelen, hebben wij hem slechts oppervlakkig gekend, wat ongetwijfeld voor ons een gemis is geweest.

Sprak ik zojuist over een scherm, vóór dit scherm bevinden zich zij, die men wel eens de dragers der wetenschap heeft genoemd. Ik zou dit iets meer algemeen willen zeggen en hen willen noemen de voornaamste dragers van de geest der Hogeschool. Ik ben er namelijk van overtuigd, dat „wetenschap” een te enge aanduiding is voor hetgeen wij hier hebben te bedrijven.

In zekere zin tot mijn spijt, maar in andere zin toch weer niet – is de tijd voorbij, dat wij U ongeveer eens in de veertien dagen mochten uitnodigen tot het bijwonen van een inaugurele rede. Het docentencorps is nagenoeg voltallig en het tempo, waarin nieuwe benoemingen noodzakelijk zijn is vooral dank zij de jeugd van velen uit ons corps, abnormaal klein.

Als opvolger van Prof. Mr C. H. F. POLAK, aan wie met het oog op de aanvaarding van een leerstoel aan de Rijksuniversiteit te Leiden met ingang van 1 October 1951 eervol ontslag werd verleend, werd

Dr I. SAMKALDEN, hoofd van de Juridische afdeling van het Departement van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, benoemd tot hoogleraar in de rechts- en staatswetenschappen.

In de vacature van hoogleraar in de landhuishoudkunde en het agrarisch recht van Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen kon in het afgelopen jaar worden voorzien. Daar de combinatie van vakken, zoals deze tot nu toe bestond, een hoogleraar eist, die niet alleen deskundig is op het gebied der bedrijfseconomie in tropische gebieden, doch tevens jurist is, een combinatie, die bij de vorderingen der wetenschappen op alle gebieden niet meer goed denkbaar is, lag een splitsing voor de hand. Deze is gevonden zonder uitbreiding van het aantal leerstoelen. Tot hoogleraar in de tropische landhuishoudkunde werd Ir J. A. VAN BEUKERING, Directeur van het Departement van Landbouw, Veeteelt en Visserij te Paramaribo benoemd. De onderwijsopdracht is ruimer gesteld dan voorheen, omdat onze studenten een opleiding moeten kunnen genieten, welke hen in staat stelt in de tropen een toekomst te vinden, waarbij niet alleen aan Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen moet worden gedacht. Prof. SAMKALDEN werd bereid gevonden het agrarisch recht van Indonesië en andere tropische en sub-tropische landen te doceren.

Tot hoogleraar in de landbouwhuishoudkunde werd benoemd Mevrouw C. W. WILLINGE PRINS-VISSER. Dit is om tweeërlei redenen voor onze Hogeschool wel een zeer bijzondere benoeming. Niet alleen, omdat met Mevrouw WILLINGE PRINS het tot nu toe in ons midden ontbrekende vrouwelijke element zijn intrede in onze Senaat doet, maar ook omdat de nieuw gecreëerde leerstoel het begin inluidt van een nieuwe studierichting aan onze Hogeschool, waarop ik straks nader hoop in te gaan.

Wegens het overschrijden van de daarvoor gestelde leeftijdsgrens trad de docent voor de gezondheidsleer van de mens en de verbandleer, de heer J. LE ROY af. In zijn plaats werd benoemd Dr H. A. VOGELZANG te Leeuwarden; hij zal in de aanvang van het nieuwe studiejaar zijn taak aanvaarden.

Er bestaat behoefte aan voorlichting in tropische landen aan de bevolkingsgroep, die de visteelt respectievelijk visvangst als hoofd- dan wel als nevenbedrijf beoefent. Deze voorlichting moet gegeven worden in het milieu, waarin deze bedrijvigheid wordt uitgeoefend en dat is vaak in nauwe samenhang met het landbouwbedrijf. Deze overweging was aanleiding om tot de instelling van lessen in de visteelt over te gaan. Met het geven van een cursus in dit vak werd belast Dr J. J. SCHURMAN.

Bij Koninklijk besluit van 7 Augustus 1952 werd ingetrokken de

benoeming van Ir C. A. BIJLAARD tot lector in de werktuigkunde. Misschien dat deze mededeling bij sommige studenten het vermoeden doet opkomen, dat een door de studentenraad ingediend verzoek, om het onderwijs in de werktuigkunde meer aan te passen aan de behoefte, op radicale wijze is ingewilligd. Ik moet hen in deze teleurstellen. In de Senaat werd het onderwijs van Ir BIJLAARD op prijs gesteld. Het feit, dat de aanvaarding van zijn taak als lector op een voor ons aanmerkelijk tijdstip, op onoverkomelijke moeilijkheden stuit, heeft tot bovengenoemd Koninklijk besluit geleid.

Prof. BIJHOUWER is na een verblijf van ongeveer een jaar in Amerika tot onze vreugde naar ons kleine land teruggekeerd. Ik hoop, dat dit ook tot zijn vreugde zal zijn. Ik zou mij echter in kunnen denken, de mogelijkheden hier en ginds met elkaar vergelijkende, dat de overkant trekt.

Gedurende zijn afwezigheid werd het onderwijs verzorgd door Mevrouw W. J. MOUSSAULT-RUYS en de Heer Ir H. OTTO.

Ook dit jaar werden leden van onze Hogeschoolgemeenschap voor hun verdiensten beloond met een Koninklijke onderscheiding. Zo werd Prof. TENDELOO benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en Ir S. G. A. DOORENBOS tot Officier in de Orde van Oranje Nassau.

Ook mogen wij de volgende benoemingen als een onderscheiding beschouwen. Prof. VENEMA werd benoemd tot lid van de American Association for the Advancement of Science, Prof. ROEPKE tot erelid van de wetenschappelijke staf van de „Kebun Raya Indonesia" ('s Lands Plantentuin) te Bogor. Prof. WOLFF ontving: "the award of King's Commendation for brave conduct with silver laurel leaf emblems".

Het is een onderscheiding voor de betrokkenen, doch tevens voor de Landbouwhogeschool, dat de vast assistent bij het laboratorium voor landbouwscheikunde, Dr Ir J. VAN SCHUYLENBORGH tot hoogleraar in de bodemkunde en bemestingsleer te Bogor, en de wetenschappelijke ambtenaar 1e klasse bij het laboratorium voor Phytopathologie, Mevrouw Dr L. C. P. KERLING tot buitengewoon hoogleraar in de phytopathologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht en aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam benoemd werden.

In het Reglement van de Landbouwhogeschool lezen wij onder art. 16: „Tot de taak van rector magnificus en assessoren behoort: a. het afdoen van zaken van vertegenwoordigenden aard".

Het zou U misschien interesseren enkele verhalen te horen over onze belevenissen op ontvangsten, feestelijke en heel gewone plechtigheden. Ik wil uit het ruim twintigtal er één naar voren halen, dat is de erepromotie van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard aan de Technische Hogeschool te Delft. Wij bewaren aan deze, door vele

vaderlanders via radio en film meebeleefde gebeurtenis een meer dan gewone herinnering. De geest van sympathie, die alom in den lande jegens ons vorstenhuis bestaat, was ook daar duidelijk waarneembaar aanwezig.

Ik begon de reeks van wat ik zou willen noemen de incidentele gebeurtenissen, met het vermelden van onze gestorvenen. Dat zij tē midden van ons blijven voortleven blijkt telkens weer, als oudleeringen een portret van hun leermeester aan de Senaat aanbieden. Ditmaal bood Prof. DORST, bij gelegenheid van de viering van onze diēs natalis, namens velen een uitstekend gelijkend geschilderd portret van wijlen Prof. Ir C. BROEKEMA aan de Senaat aan.

Tot op dit moment heb ik U een verslag gegeven van gebeurtenissen, zoals die in de meeste mensen-gemeenschappen plegen voor te komen. Dat het hier gaat over een instelling van hoger onderwijs is nog slechts weinig naar voren gekomen. Ik wil U thans spreken over de problemen, die zich rondom onze hogeschool groeperen.

Zoekende naar een gemeenschappelijke basis voor het onderwijs, de student, de landbouwpraktijk, meer speciaal zoals deze geïncarneerd is in de zelfstandige instituten, de bestuurshervorming en de betrekkingen met het buitenland, moest ik tamelijk diep graven.

Wie daarover zijn bespiegelend oog laat gaan, ziet overal het leven bezig met het vormen van min of meer ingewikkelde organismen. Sommige scheppingen hebben reeds een hoge mate van voltooiing bereikt, zoals de plant, het dier, de mens. Bij deze laatste ontdekken wij een in staat van ontwikkeling verkerende psyche. Dat steeds weer Olympische records gebroken worden, wijst op de groei van de psyche, waardoor het lichaam nog voortreffelijker functioneren kan.

Dit gebeurt ook in onze wereld-samenleving, daar zien wij de levensdrift bezig op velerlei gebieden en met de geëigende middelen, orde te scheppen en organismen te vormen. En blijven wij zeer dicht bij huis, dan zien wij hoe de boer zijn grond tot meer leven wekt en zijn bedrijf verbetert, betere gewassen kiest. Ook hij verwerkelijkt op zijn wijze dat stukje leven, dat hem is toevertrouwd.

Allen menen dit scheppend werk uit eigen wil en weten te verrichten. Doch hoe zeer verschillend zijn de overtuigingen, waaruit wordt geleefd, hoe vaak met elkaar in strijd. Ieder speelt zijn rol op eigen wijze, maar nochtans puttend uit een verborgen bron, het leven. Het listige leven, dat zich vermomt in het kleed, dat past bij het werk dat gedaan moet worden. Het kenteken dat het leven bezig is, is de zuivere vormen scheppende en organiserende kracht, die met welke vermeende doelstelling ook, zich verbindt. En het omgekeerde, de ontbinding is het teken, dat het leven zich terugtrekt, dat het het gebeuren aan zijn greep laat ontglippen, dat het verbrokkeling toelaat en leugens niet worden gecorrigeerd.

Wanneer ik dan in verband met deze beschouwing de Nederlandse landbouw als geheel beschouw, dan kunnen wij allerwege deze organiserende drift waarnemen. In de boer waar hij meent te moeten gehoorzamen aan de prikkel van het eigenbelang, evenzeer als in de geleerde, die werkelijk niet meent zijn eigenbelang te dienen met het oplossen van landbouwkundige problemen, doch bezield is met een scheppende weetdrift.

Ik koos hier twee uitersten, waar de boer de meest bijzondere, ook de meest grijpbare uiting van het leven is en voortbrengt, terwijl de geleerde een minder grijpbare, soms slechts als denkbeeld levende vorm scheidt.

Hoe is het mogelijk dat zowel de een als de ander een aandeel verkrijgt van ons nationaal vermogen, om naar eigen aard te leven? Er blijkt uit, dat de Staat bestuurd wordt zowel door boeren als geleerden en dan niet op de wijze, die wij gewoonlijk als normaal beschouwen, nl. dat ieder voor zich het beste tracht te bereiken, maar als kameraden. Ik gebruik dit woord bewust, hoewel ik mij herinner, welk misbruik ervan gemaakt is. Geleerd zijn, zou tot steriliteit gedoemd zijn als het zich niet geïncarneerd had in de bestuurders van de Staat. Hierdoor weet de Staat zich verantwoordelijk voor de bevordering van de wetenschap.

Een Staat, die blind is voor wat leeft in de hoogste intelligenties van het volk, leeft als organisme nog niet op het peil, waar het leven hem klaarblijkelijk heen drijft. Waar de intelligentie een plaats heeft gekregen in het geheel, dus niet alleen meetelt maar meeleeft, daar is een hogere Staat gevormd. En zo is een Staat hoger gestegen naar mate de vrije ontwikkeling van zeer uiteenlopende levensuitingen, binnen de allerwege als vanzelfsprekend beleefde greep van het geheel, geschieden kan.

Uit de combinatie van vrijheid en gevat zijn in een geheel, volgt dat hier voor willekeur of bevoorrechtiging van een bepaalde categorie geen plaats is. Hier heerst de geest van samenwerking, een geest die niet altijd in het bewustzijn van alle samenwerkenden bestaat, omdat niet ieder tot begrip geroepen is, maar die zich uit, in een alles bezielende drift tot opbouw. Wij kunnen niet zeggen, dat overal deze ideale toestand in voldoende mate wordt benaderd. Ontbreekt daar de kracht, is hier van een ontbinding sprake? Beleven wij, om SPENGLER nog eens naar voren te halen, de Untergang des Abendlandes of verkeren wij nog in een aanvankelijke staat van ontwikkeling?

Wanneer wij dan om ons heen kijken en dan wel zeer veel minder bespiegelend moeten worden, dan valt te ontdekken, dat zo hier en daar nog een en ander onvervuld bleef, maar dat toch zeer veel werd bereikt. Het is nu eenmaal zo, dat de zieke plekken door ons gevoeld worden doch dat wij aan ons gezonde lichaam gewoonlijk weinig aandacht schenken. Steken wij eerst de hand in eigen boezem, dan moeten wij ons afvragen of de klacht, die uit studentenkringen zo nu en dan

tot ons doordringt, namelijk dat er zo weinig verband bestaat tussen de verschillende vakken, wel geheel ongegrond is. En nu is het natuurlijk zo, dat het verband tussen deze bouwstenen pas al studerende wordt gelegd en ook, dat het college Algemene Landbouwkunde aan het genoemde bezwaar in hoge mate tegemoet komt. Maar de vraag blijft staan. En wanneer wij, als hoogleraren niet de tijd kunnen vinden voor meer onderling overleg, of wanneer wij menen, dat dit onnodig is, dan mankeert er iets aan.

Verbeteringen in deze geest zijn mede te verwachten van een herziening van het studieplan.

Het in 1948 ontworpen studieprogramma voor onze hogeschool beantwoordt thans niet in alle opzichten aan de veranderde omstandigheden. Een kleine commissie is benoemd om dit probleem zo goed mogelijk op te lossen. „Zo goed mogelijk” zeide ik, want ik ben ervan overtuigd dat wij nog ver af zijn van een meer psychologisch en paedagogisch verantwoorde studie. In dit opzicht heeft de kleuterschool een voorsprong op ons.

Het zal de ouderejaarsstudenten nochtans interesseren, dat voorstellen zijn uitgegaan tot technische herziening van het Koninklijk besluit tot regeling van de examens en promotiën. Deze is nodig geworden door enkele wijzigingen in de wet tot regeling van het hoger landbouwonderwijs. De Senaat heeft van deze gelegenheid gebruik gemaakt om enkele wijzigingen in het examen-reglement aan te brengen, welke de moeilijkheden, die meermalen worden gevoeld bij de keuze van vakken bij het ingenieursexamen, zoveel mogelijk weg nemen.

Onder de veranderde omstandigheden, waarop ik zo juist doelde, moet, naast de vernieuwing van ons docentencorps, ook worden begrepen de instelling van de studierichting Landbouwhuishoudkunde aan onze Hogeschool. Het zal de taak van de nieuw benoemde hoogleraar voor deze richting zijn om de vele vraagtekens, die hier nog staan geleidelijk aan te doen verdwijnen. Wij hebben kalm af te wachten, in het vertrouwen, dat waar een hoge intelligentie zich gaat bewegen op een gebied voor welker ontwikkeling vooruitziende geesten de tijd rijp achten, deze ontwikkeling zal plaats vinden.

Ten bewijze dat de Landbouwhogeschool in de zin van de opvatting, dat een organisme hoger is gestegen naarmate de ontwikkeling van uiteenlopende eigen aarden binnen het geheel mogelijk is, een hoog organisme is, mag het volgende worden aangevoerd.

De Stichting „Bijzondere Leerstoelen voor Christelijke Maatschappijleer te Wageningen”, gevestigd te 's-Gravenhage, is met medewerking van de Senaat, bij Koninklijk besluit aangewezen als bevoegd om aan de Landbouwhogeschool een bijzondere leerstoel te vestigen in de Christelijke economische en sociale politiek in de landbouw. Wanneer ik nog een ogenblik blijf cirkelen rondom de studie aan onze hogeschool, dan valt mijn aandacht in de eerste plaats op het studium generale. Ons studieprogramma is zodanig gevuld met land-

bouwwetenschap in meer of minder enge zin, dat er geen plaats is voor het studium generale. In verband met de voorafgaande bespiegelingen zou dit erop wijzen, dat de Landbouwhogeschool nog niet tot hoogste ontplooiing is gekomen.

Wij zouden ons kunnen troosten met de uitspraak van Goethe, „In der Beschränkung zeigt sich der Meister”. Doch het is de vraag of deze Beschränkung wel tegenover onze studenten en de samenleving, die zij straks als hoog ontwikkelde mensen zullen moeten dragen en ontwikkelen verantwoord is.

De leemte, die hier aanwezig is, werd, vooral na de bevrijding, aan alle Universiteiten en Hogescholen en niet het minst in studentenkringen, gevoeld.

Door de Landbouwhogeschool werd op bescheiden voet begonnen met het doen houden van voordrachten van algemeen culturele betekenis. De belangstelling was, waarschijnlijk mede door het feit dat te Wageningen de avonden overvuld zijn met min of meer in- of onspannende bijeenkomsten, zeer wisselend. Tot onze teleurstelling bleek, dat de studenten meestal in de minderheid bleven. Daar uit gesprekken bleek, dat de inrichting van het studium generale daar schuld aan kon hebben, hebben wij getracht door wijziging van opzet aan bestaande verlangens, althans voor een deel tegemoet te komen.

In het afgelopen jaar werd door een zestal sprekers een aantal voordrachten gehouden, die tezamen één geheel vormden. Zij werden tezamen gevat onder de titels „Wereld en mens” en „Mens en wereld”. Het resultaat was belangrijk beter dan dat van de voorafgaande jaren, vooral wat betreft de belangstelling der studenten. Dat hier echter gesproken kan worden van allen bezielende drift, welke het kenmerk zou zijn van het bezig zijnde leven, dat kan ik toch waarlijk niet voor mijn verantwoording nemen.

Ik wil nog vermelden, dat zowel door de Katholieke Studentenvereniging als door een Commissie tot het doen houden van voordrachten aan de Landbouwhogeschool in meer uitgesproken Christelijke zin, cursussen werden georganiseerd, die naast het studium generale onze waardering verdienen.

De studentengemeenschap bestond dit jaar in totaal uit 1002 leden, waarvan 84 vrouwelijke; 15 manlijke en 28 vrouwelijke leden werden voor enkele lessen ingeschreven.

Teneinde Uw statistisch aangelegde aard te bevredigen, deel ik U nog mede, dat 118 studenten, waaronder 12 vrouwelijke voor de eerste maal werden ingeschreven.

Het ingenieursdiploma werd door 109 studenten behaald, waarvan door 2 „met lof”.

Het aantal promoties was dit jaar 11.

Het merendeel der studenten is lid van een der vijf gezelligheidsverenigingen. Het ligt in de aard van mijn betoog, dat ik het niet

alleen zou toejuichen, maar het een kenmerk van verheffing en van levenskracht van onze studentensamenleving zou achten, indien de afzonderlijke verenigingen meer wilden gehooizamen aan de greep van het geheel. Dat de studentenwereld de nodige aandacht aan dit probleem schenkt, houdt een belofte voor de toekomst in.

Aan twee zijden van het studentenleven wil ik een kort woord wijden, aan de prestaties en aan de zorgen.

S.S.R. vierde in October 1951 het vierde lustrum. De lustrumrede werd uitgesproken door Prof. Dr J. H. BAVINCK met als onderwerp: „De mens en zijn religieus besef”. Wageningen werd in dit feest betrokken door te mogen genieten van een vioolrecital gegeven door Herman Krebbers.

Ter gelegenheid van haar diës natalis werd door de toneelgroep van Unitas Studiosorum Vadae een opvoering gegeven van „The cocktail-party”, voorwaar een moeilijke opgave, die verdienstelijk werd volbracht.

De Wageningse koor- en orkestvereniging gaf in December en Maart met het traditionele enthousiasme van dirigent, koor en orkest haar traditionele concerten.

Het was een zeer gewaardeerde bijdrage tot de viering van de diës natalis der Landbouwhogeschool, dat de afdeling Wageningen van de Nederlandse Studentenvereniging voor Wereldrechtsorde en de Vereniging van Wageningse studenten in tropische richtingen een lezingencyclus organiseerden over hulp aan minder ontwikkelde gebieden. Onder anderen spraken de Ambassadeur van India, Zijne Excellentie B. N. CHAKRAVARTY en de Amerikaanse Landbou wattaché in Nederland, Mr ROBERT BRAND.

Een van de gebeurtenissen waarnaar zowel door toeschouwers als door spelers steeds met spanning wordt uitgezien, is de toneelvoorstelling van de W.S.T.V. Dit jaar was de spanning wel bijzonder groot. Opgevoerd werd het tussen de repetities door geschreven stuk „Expertises”. Dat het geen hoogtepunt was in de geschiedenis van de W.S.T.V. werd door spelers en toeschouwers sportief geaccepteerd. Dit doorbreken van een lijn, die misschien reeds te ver was doorgetrokken, kan niet anders dan gezond genoemd worden.

Ik ben mij bewust, dat ik slechts enkele prestaties heb genoemd en de voornaamste, die zo vanzelfsprekend zijn dat zij niet als iets bijzonders worden opgemerkt, niet heb vergeten doch in stilte gedenk.

De zorgen der studenten kunnen wij slechts in geringe mate verlichten, zij berusten voor een groot deel op financiële moeilijkheden. De militaire dienst maakte het onderwerp uit van verschillende besprekingen.

³ De opbouw van de Nederlandse weermacht en de bevordering van de wetenschap zijn moeilijk te coördineren. Daar de verdediging van onze West Europese cultuur blijkbaar in de eerste plaats een militaire verdediging zal hebben te zijn, komt de opbouw van onze cultuur in de tweede plaats. Aan een aanmerkelijke verzachting der bestaande voor-

schriften omtrent vrijstellingen, kan dan ook voorlopig niet worden gedacht.

De aanstelling van twee sportinstructeurs is een eerste verwerkelijking van de blijkbaar niet zeer levenskrachtige plannen voor de sportbeoefening onder de studenten. Waar blijven de sportvelden, en het zwembad? Waar blijft de werkelijk sportieve geest onder de studenten? Wat mankeert hier toch aan?

Voor het betere functioneren der gezondheidszorg is het niet voldoende, dat goede voorschriften bestaan en waarschijnlijk binnenkort nog zullen worden verruimd, doch kan de medewerking van de studenten niet worden gemist. Dat 28 % van de studenten, waarschijnlijk de zich gezond voelenden, zich niet aanmelden als lid, valt te betreuren.

Een ogenblik wil ik stilstaan bij de ontwikkelings- en ontspanningsvereniging der Landbouwhogeschool. Uit haar ontspanningsavonden en haar tuinfeest en uit het voetbalsucces te Delft blijkt, dat hier de pols van het leven krachtig slaat, wat tevens een hulde aan ons personeel inhoudt, want waar de ontspanning enthousiast is, is de inspanning van dezelfde kwaliteit.

Sprekend over de Landbouwhogeschool als gesloten eenheid, moeten nog andere dan de tot nu toe naar voren gebrachte facetten worden belicht. Wij zijn niet slechts inrichting voor hoger onderwijs, doch evenzeer wetenschappelijk centrum.

Voor dat wetenschappelijk werk hebben wij behalve onze denkkracht en onze bibliotheek, goed ingerichte laboratoria, proefterreinen en assistentie nodig. Het was in iedere overdrachtsrede dezelfde noodkreet die over het gebrek aan laboratoriumruimte werd geslaakt. Langzamerhand hebben wij mogelijkheden zien opdoemen en thans is de reeks nieuwe gebouwen, die in de naaste toekomst zullen verschijnen, met het laboratorium voor landmeetkunde geopend. Ik hoop, dat dit in deze herfst in gebruik zal kunnen worden genomen.

Hierdoor is een einde gekomen aan het gastheerschap, dat de hoogleraar van Erfelijkheidsleer lange tijd op bewonderenswaardige wijze heeft vervuld.

In de woning, aangrenzend aan het laboratorium voor landmeetkunde, zal tijdelijk de afdeling tuin- en landschapsarchitectuur worden ondergebracht, terwijl hierin tevens de buitengewoon hoogleraar in de bouwkunde en stedenbouwkunde en de docenten in kunstgeschiedenis, Nederlandse volkskunde en handtekenen tijdens hun kortstondig verblijf in Wageningen een onderdak zullen vinden.

Deze tijdelijke voorziening was wel zeer urgent geworden, omdat het hulpgebouw aan de Diedenweg onvoldoende ruimte biedt. Ik voorzie echter reeds zeer binnenkort nieuwe en grote huisvestings-moeilijkheden in dit thans geheel voor de economische leerstoelen beschikbare gebouw. Met het economischer worden van de Landbouwhogeschool gaat blijkbaar geen inkrimping van benodigde ruimte gepaard, iets

wat sommige instanties die zich speciaal met de efficiency bezighouden wel moeilijk zullen kunnen begrijpen.

De reeks van in uitvoering zijnde laboratoria wordt voortgezet met dat voor landbouwplantenteelt aan de Haarweg. Het verrijst in een dergelijk tempo, dat het naar ik verwacht in de komende cursus gereed zal komen.

Tegenover dit gebouw is men begonnen met het laboratorium voor physiologie der dieren. Ik hoop, dat spoedig ook de spade in de grond zal worden gezet voor de bijbehorende boerderij.

In een vergevorderd stadium zijn de plannen voor nieuwe laboratoria voor technologie en landbouwscheikunde op de Dreyen. De bedoeling van de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening was, dat met de bouw van deze laboratoria nog in dit kalenderjaar zou worden begonnen, maar ik begin dit enigszins te betwijfelen, nu de aanbesteding van het laboratorium voor technologie nog niet heeft plaats gehad.

De hoogleraren in de zuivelbereiding zagen hun laboratorium uitgebreid met een technische afdeling, waarin, zodra de vereiste apparatuur ter beschikking zal zijn gekomen, op laboratoriumschaal diverse zuivelproducten zullen kunnen worden bereid en bestudeerd. De Afdeling Tuinbouwplantenteelt kon in November 1951 twee nieuwe tablettenkassen in gebruik nemen, terwijl een kassencomplex voor de tomatenteelt binnenkort gereed zal komen.

Prof. WELLENSIEK zal met vreugde de dag begroet hebben, waarop Ir ZWEDE zijn nieuwe gebouw kon betrekken. Hierdoor verkreeg hij weer enige ruimte in zijn overvolle laboratorium ter beschikking. Datzelfde gevoelens zullen Prof. DORST hebben beziel bij het gereedkomen van een vleugel aan zijn gebouw, bestemd voor de Stichting voor Plantenveredeling. Door het gereedkomen van deze vleugel kon b.v. de omvangrijke bibliotheek van ons Instituut voor Veredeling van Landbouwgewassen op moderne wijze worden gehuisvest.

De Landbouwhogeschool kreeg de beschikking over het ruim 17 ha grote landgoed Belmonte. Niet slechts omdat hierdoor de mogelijkheid wordt geschapen tot het verkrijgen van een nationaal arboretum, ook niet omdat een herbebossing op plantensociologische grondslag, waardoor veel door de oorlog aangerichte schade zou kunnen worden hersteld, bij de Landbouwhogeschool in goede handen is, maar vooral omdat het bestuur er van overtuigd was, dat dit unieke natuurmonument bij ons veilig zou zijn, heeft het Gelders Landschap zich met deze overdracht aan de Landbouwhogeschool kunnen verenigen. De Landbouwhogeschool zal dan ook Belmonte tegen iedere aanval beschermen.

Bij de gebouwen en terreinen behoort een instrumentarium. Het blijkt ieder jaar, dat de verlangens die door de hoogleraren worden geuit slechts voor een deel, in sommige gevallen slechts voor een gering deel uit de toegestane gelden kunnen worden vervuld. Dit maakt een goed functioneren der laboratoria onmogelijk; wanneer wij ons in

moeten stellen op wat wij krijgen, dan doen wij het er mee en dan lijkt het of het gaat, maar het gaat niet. Hetzelfde verschijnsel doet zich voor wat betreft het personeel. Het is opmerkelijk, dat voor het lopende dienstjaar geen enkele uitbreiding van personeel voor de Landbouwhogeschool is toegestaan.

Meer in majeure kan ik spreken over de steun die onze Landbouwhogeschool kreeg uit de zogenaamde Marshall-gelden. Reeds eerder werd medegedeeld, dat uit deze gelden een bedrag van f 2.000.000 beschikbaar was gesteld voor de Landbouwhogeschool. Het grootste deel moet volgens de verstrekte aanwijzingen bestemd worden voor proefnemingen, de rest voor aanvulling en verbetering van de uitrusting der laboratoria. Een bestedingsplan werd opgesteld en enkele maanden geleden kon met de uitvoering van dit plan een aanvang worden gemaakt. Uiteraard verkeert dit alles nog in een beginstadium en zal bijvoorbeeld het aantrekken van geschikte wetenschappelijke onderzoekers niet altijd eenvoudig zijn en zeker veel tijd vorderen. Evenwel mag worden gehoopt, dat in het komende studiejaar geleidelijk de op het programma voorkomende onderzoekingen ter hand genomen kunnen worden.

Verheugend is ook, dat het enthousiasme, waarmede het Landbouwhogeschoolfonds gelden tracht te verzamelen, in vele gevallen met succes bekroond werd. Hierdoor werd het mogelijk, al is het voorlopig op bescheiden schaal, steun te verlenen en initiatieven te bevorderen, waarvoor langs andere wegen geen middelen zijn te verkrijgen.

Daarbij wordt onder andere aandacht geschonken aan onze betrekkingen met het buitenland en met de industrie.

Hoewel ik soms in mineur moest spreken, overheerst majeure in vele opzichten. Door de toewijding van alle medewerkers aan de Landbouwhogeschool, gedragen door de gehele Nederlandse landbouw, is een landbouwwetenschap gesticht, die van grote waarde voor ons volk is en waarop wij als klein land trots mogen zijn. Toch zou het een in onze tijd niet meer passende kortzichtigheid en teken van verval zijn, indien wij onze blik niet richtten naar die centra waar de wetenschap en techniek, door de grotere financiële mogelijkheden, een grotere kans tot hoge bloei hebben dan bij ons. Aan de andere kant zouden wij onze taak niet begrijpen, indien wij de door ons ontwikkelde kennis binnen onze grenzen hielden en niet hielpen waar te helpen valt.

Het ligt voor de hand, dat onze blik in de eerste plaats op Amerika werd gericht, dit onbegrijpelijk grote land met onbegrensde wetenschappelijke en technische mogelijkheden. Zelf zeggen zij hierover: „the difficult we do immediately, the impossible takes a little longer”. Het is goed de Amerikaanse geest te ondergaan, maar het is noodzakelijk daarbij onze eigen, meer bescheiden, maar toch zeker waardevol geestelijk vermogen niet uit onze aandacht te verliezen. Het wederzijdse contact kan niet anders dan vruchtbaar zijn.

Dit contact was dan ook intensief. Ik herinner er U aan, dat Prof. BIJHOUWER aan de Rhode Island school of design te Providence een gast-hoogleraarschap vervulde. Hij is in ons midden de bevoorrechte, want geen ander werd in de gelegenheid gesteld zo lange tijd kennis te maken met de Amerikaanse wetenschap en kunst.

Prof. ZUUR maakte een studiereis naar de Verenigde Staten en Canada, ter bestudering van bodem, landclassificatie en landaanwinning.

Prof. THUNG is bijna aan het einde gekomen van een succesvolle studiereis in E.C.A.-verband in de U.S.

Prof. MINDERHOUD woonde te East Lansing, Michigan, de achtste „Conference of Agricultural Economists” bij. Daaraan waren een aantal excursies door de Oostelijke Staten en Canada en door de Midden-West Staten van Amerika verbonden.

Prof. KRUIDHOF kon in Washington het belangrijkste deel van het VIIe Internationale Congres voor Fotogrammetrie bijwonen.

De beide laatsten hebben hun verblijf moeten bekorten teneinde op tijd voor de thans plaats hebbende plechtigheid thuis te zijn. Ik vermoed, dat Prof. MINDERHOUD, evenals ik, en naar ik weet, ook de Nederlandse Ambassade in Amerika, het betreurt, dat de voorschriften ons geen vrijheid lieten het Rectoraat in Washington over te dragen.

Een groot aantal reizen werd gemaakt naar andere delen van de wereld, soms was dat België, soms India. Dat verscheidene reizen konden worden ondernomen zonder een beroep te doen op Rijksfinanciën wordt vanzelfsprekend toegejuicht. Het zou mij te ver voeren, wanneer ik zelfs maar een opsomming van alle reizen zou geven. Ik beperk mij daarom tot de volgende:

1. Prof. KOOLS maakte op uitnodiging van de Stichting Planbureau een studiereis naar Suriname met het oog op de plannen, welke zijn ontworpen voor de inschakeling van de bossen in de economische opbouw van het land.

2. Prof. DE JONG bezocht Suriname, eveneens op uitnodiging van de stichting Planbureau, om advies uit te brengen over de plannen tot verbetering van de veeteelt in dit land.

3. Prof. COOLHAAS reisde naar de Franse gebieden in Afrika ten Zuiden van de Sahara, naar aanleiding van welke reis besprekingen werden gevoerd over samenwerking tussen Nederland en Frankrijk op toegepast natuurwetenschappelijk gebied met betrekking tot de ontwikkeling van tropische gebieden in Afrika.

4. Prof. EDELMAN woonde als vertegenwoordiger van Nederland de F.A.O.-conferentie over Land Utilization in Ceylon bij en voorts een internationaal symposium over „Scientific Land Utilization” in Pakistan; verder bracht hij een bezoek aan India, Syrië en Irak.

5. De Lector Ir G. G. BOLHUIS brengt als lid van een door de Overseas Territories Committee van de O.E.E.C. ingestelde commissie een bezoek aan de gebieden van Afrika ten Zuiden van de Sahara ter bestudering van de cultuur van aardnoten.

Enkele wetenschappelijke medewerkers kregen de gelegenheid ge-ruime tijd in het buitenland te werken. Dr Ir J. DOORENBOS was het gehele studiejaar als gast aan de University of California te Los Angeles werkzaam, Ir K. VERKERK sedert Maart 1951 aan het California Institute of Technology te Pasadena, Dr Ir J. B. M. VAN DINTHER gedurende de maanden November en December 1951 aan verschillende entomologische laboratoria in Parijs.

Zijn onze ogen op het buitenland gericht, wederkerig blijkt in het buitenland voor onze Hogeschool grote interesse te bestaan, blijkende uit een stroom van bezoekers, welke zij jaarlijks en ook dit jaar weder trekt. Het Instituut voor Veredeling van Landbouwgewassen had weder gedurende de zomermaanden de dorsvloer ingericht als demonstratiezaal om de talrijke bezoekers uit binnen- en buitenland een overzicht te geven van de in gang zijnde onderzoeken. Een dergelijke expositie blijkt wel zeer gewaardeerd te worden.

Ik wil niet onvermeld laten de zeer goede diensten, die de met veel toewijding door Dr H. DE HAAN verzorgde uitgave „Wageningen-Netherlands, Centre of Agricultural Science”, welke ook in het Frans werd vertaald, aan de buitenlandse bezoekers bewijst.

Van de talrijke bezoekers aan onze hogeschool wil ik slechts enkelen noemen: de Engelse ambassadeur, de ambassadeur van India en de ambassadeur van Australië.

Ook noem ik nog een gezelschap hoge regeringsfunctionarissen en journalisten van de Goudkust en Dr SCHREINER, bosbouwgeneticus aan het North Eastern Forest Research Station te Philadelphia, die voor een jaar bij onze bosbouwkundige afdeling werd gestationneerd ter bestudering van de populierencultuur in Europa.

Aan het internationale contact, na de bevrijding gelegd, danken wij het, dat in het kader van het Brits-Nederlands Cultureel Accoord Prof. Dr J. HAMMOND, hoogleraar aan de Universiteit te Cambridge en in het kader van het Belgisch-Nederlands Cultureel Accoord Prof. Dr G. BAPTIST, hoogleraar aan de Rijkslandbouwschool te Gent enige dagen in ons midden vertoefden en enige voordrachten hielden. Door het „Department of Social Anthropology” der Landbouwhogeschool werd „in co-operation with community development project Ltd” een „International summer seminar on problems and methods of technical assistance in community development” georganiseerd, dat van 13 tot 24 Juli 1952 met succes in Wageningen werd gehouden.

Voortgekomen uit de Landbouwhogeschool en daarmee blijvend nauw verbonden, werkt „The International Agricultural Study Center”. Daar het in vele gevallen onmogelijk is, dat vreemdelingen de studie aan onze Hogeschool volledig kunnen volgen, wordt in dit centrum gelegenheid gegeven te studeren volgens een zeer vrij schema. Ten bewijze, dat met vrucht is gestudeerd, wordt een getuigschrift overhandigd.

Op verzoek van de Landbouwhogeschool zal het studiecentrum een door ons geprojecteerde zomercursus 1953 betreffende „Methods of Agricultural Extension” organiseren.

Wanneer U zich de laatste rectoraatsoverdrachten in de herinnering kunt terug roepen, dan zult U daarin de klacht over „onvoldoende afbakening van taak, competenties en verantwoordelijkheid voor de talrijke instanties” steeds sterker zien worden. Dat is niet te verwonderen, waar de voorschriften gegeven zijn voor een Landbouwhogeschool van veel geringere ingewikkeldheid, dan de huidige.

Ik ben dit jaar in de gelegenheid geweest met deze voorschriften nader kennis te maken en te trachten zoveel mogelijk in overeenstemming met deze te handelen. Ik moet zeggen, dat de duidelijkheid der voorschriften mij erg meeviel.

En waar problemen zouden kunnen ontstaan, werden deze door het intense en vruchtbare contact, dat het College van Rector Magnificus en Assessoren met de President Curator mocht hebben, reeds van te voren voorkomen.

En toch was het in vele gevallen niet duidelijk, waarom het College van Curatoren zich bijvoorbeeld zo zeer op het gebied van de praktische uitoefening van de administratie der Landbouwhogeschool is gaan bewegen, waar dit door de wet is opgedragen aan een administrateur, welke krachtens instructie werkt onder verantwoordelijkheid van de Rector Magnificus.

Ook ik heb, evenals mijn voorgangers, dit jaar opgemerkt, dat onnodig dubbel werk geschiedt. Door een goede verstandhouding tussen de President Curator en de Rector is dit niet te voorkomen. Hiervoor zijn duidelijke voorschriften noodzakelijk.

Hoewel de hier bedoelde problemen slechts een klein onderdeel vormen van het probleem van de leiding aan de Landbouwhogeschool, zijn zij toch van vitaal belang. De snelheid, waarmee de hoogleraar in staat wordt gesteld, dat wat hij als zijn taak ziet goed te vervullen, wordt voor een deel hierdoor bepaald.

Beschouwingen over de leiding als geheel gaan veel verder. Ik wil hierover slechts een korte opmerking maken. Het eigenlijke leven van de Landbouwhogeschool bestaat in hetgeen aan landbouwwetenschap, in de meest algemene zin, als een geestelijke have aanwezig is en werkt in de hoofden en handen van ons allen tezamen. Dit is geen optelsom, van vele afzonderlijke stukjes kennis, maar een levend geheel, een organisme.

Universiteiten en andere hogescholen zijn in veel opzichten met de Landbouwhogeschool in overeenstemming. Om zich een goed beeld te vormen hoe deze organismen ingericht zijn of moesten zijn, is indertijd een Staatscommissie inzake vernieuwing van het Hoger Onderwijs ingesteld. Deze Staatscommissie bracht een belangrijk rapport uit en op grond hiervan werd door de commissie-Van der Pot een nieuwe wet

op het hoger onderwijs ontworpen, welk ontwerp korte tijd geleden bij de Tweede kamer werd ingediend.

Dat evenzeer een nieuwe wet op het hoger landbouwonderwijs grond op de gedachten neergelegd in het Hoger Onderwijsrapport, zou moeten worden ontworpen, was duidelijk.

In 1950 kon Prof. DORST bij de overdracht van het rectoraat mededelen, dat aan de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening verzocht was een Commissie in te stellen, die een eventuele wijziging van de wettelijke regeling van het hoger landbouwonderwijs en de organisatie van de Landbouwhogeschool zou voorbereiden.

De Minister is thans overgegaan tot het instellen van deze Commissie onder voorzitterschap van onze oud- en de tegenwoordige Leidse hoogleraar Mr C. H. F. POLAK, welke commissie tot taak zal hebben te adviseren over de vraag, in hoeverre de organisatie der Landbouwhogeschool, zoals deze in de wet van 15 December 1917 (Stb. 700) tot regeling van het hoger landbouwonderwijs is geregeld, wijziging behoeft en de in verband daarmee nodige wijziging van voornoemde wet voor te bereiden.

Voorts bepaalde de Minister, dat de Commissie:

1e. bij de voorbereiding van de hiervoor bedoelde wetswijziging zo nauw mogelijk aansluiting zal zoeken bij de voorstellen tot wijziging van de wet op het hoger onderwijs, zoals deze thans bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn ingediend, met dien verstande, dat met de specifieke eisen van de Landbouwhogeschool rekening dient te worden gehouden. Op hetgeen in deze Commissie over dit punt zal worden besproken wil ik niet vooruitlopen. Uit enkele in mijn rede ingevlochten beschouwingen zult U hebben kunnen beluisteren, dat het organisme, dat de Landbouwhogeschool is, naar mijn mening uit zichzelf de synthetiserende krachten zal hebben voort te brengen, die leiding zullen geven. Waar de grenzen van dit „zelf" liggen, is, mede in verband met hetgeen ik zo dadelijk zal hebben te zeggen, voorlopig niet met nauwkeurigheid aan te geven. De Minister bepaalde namelijk evenzo, dat de Commissie:

2e. aan Zijne Excellentie rapport zal hebben uit te brengen over de meest gewenste wijze van samenwerking tussen de Landbouwhogeschool en de buiten de organisatie dezer Hogeschool te Wageningen, gevestigde instituten op landbouwkundig gebied en voorts over alle vragen, welke naar het oordeel der Commissie van belang zijn voor een zo goed mogelijke vervulling van de aan de Hogeschool opgelegde taak.

Door dit gedeelte van de opdracht kom ik ongemerkt op een belangrijk punt betreffende de verhouding van landbouwwetenschap en landbouwpractijk. Was in het verleden een tamelijk brede kloof tussen beide, vooral de doorstroming van kennis via het voortreffelijk georganiseerde landbouwonderwijs, heeft deze kloof aanmerkelijk versmald. De snelle ontwikkeling, waarin beide thans verkeren, dreigt

deze toenadering echter te verstoren. Dat de samenwerking tussen Instituut en Landbouwhogeschool in sommige gevallen reeds zeer vruchtbaar is, bewijst dat een goede oplossing mogelijk is. Dit is echter niet het geval voor zover de autonome instituten kleinere of soms zeer grote eenheden worden, die zelfstandig wetenschap bedrijven. Dat wil dus zeggen te veel los geraken van de Landbouwhogeschool. Dit houdt verschillende gevaren in, waarvan ik er op dit ogenblik slechts enkele wil noemen.

Van de aanwezige wetenschap, welke voor een belangrijk deel in de persoon van de hoogleraar en in zijn medewerkers is geassimileerd, wordt te weinig gebruik gemaakt door onvoldoende contact.

Op lager peil worden onderzoekingen verricht en conclusies getrokken, welke in nauwere samenwerking met de Landbouwhogeschool algemener zouden zijn geschied en daardoor een betere basis zouden vormen om op voort te bouwen.

Bezien vanuit het standpunt der Landbouwhogeschool valt onmiddellijk op, dat aan de wetenschappelijke arbeid een belangrijk gebied van onderzoek en studie wordt ontnomen. Wij kunnen onze taak niet goed verrichten zonder innig en ernstig contact met de praktijk, zoals deze in de instituten in essentie aanwezig is. Juist onze wetenschap wordt bedreven aan de hand van de praktijk. Deze is ons proefveld, vandaar dat het argument, dat de vrije wetenschap zich te zeer losmaakt van maatschappelijke behoeften, niet of althans in geringe mate voor de landbouwwetenschap zal gelden. Wanneer de landbouwkundige „vrije wetenschap” bedrijft, is dat geen willekeurig spel, maar uit haar aard aan de landbouwpraktijk gebonden.

Op het gevaar dat door de gewraakte gang van zaken de student los van de praktijk opgroeit werd reeds eerder door Prof. DORST gewezen. Het is niet te verwonderen, dat het zo ging en het is ook niet erg als we maar weten dat het beter kan en moet. Wij beleven een moment in de zelf-ontwikkeling van Wageningen als landbouwkundig centrum.

Hierbij moeten wij ons oog houden voor het volgende: In deze ontwikkeling speelt mee een voortreffelijke Hollandse karaktertrek, de koninklijke aard, die zich meent te moeten verwezenlijken, doordat iedere Hollander voor zichzelf, en soms voor zijn vrouw, een koninkrijk wenst te stichten. En dan zijn zowel hoogleraren, als departementale hoofdambtenaren, als directeurs van instituten, Hollanders. Overigens komt dit verschijnsel ook onder andere volken voor.

Maar toch, waar gezond leven is, wordt naar eenheid gestreefd en wordt verbroekeling niet geduld. Veel statendom zou wijzen op verval. En daarin geloof ik, voor wat betreft onze landbouw, niet. Het zal dus moeten komen tot de Verenigde Staten van Wageningen.

En hiermede ben ik aan het einde gekomen van een verslag over dit studiejaar. Het moest in vele opzichten onvolledig zijn. Wat ik echter niet mag en wil vergeten is dank te brengen aan allen, die mij geholpen hebben bij de vervulling van mijn taak.

Ik dank de Secretaris van de Senaat, collega DEWEZ en de beide Assessoren HOFSTEE en VENEMA, voor de prettige en opbouwende wijze, waarop de besprekingen in het college van rector en assessoren werden gevoerd.

Niet minder dank ben ik verschuldigd aan het personeel van de Administratie en het Secretariaat, dat de praktische uitvoering van voorschriften en besluiten voor zijn rekening heeft genomen. Uit hun midden wil ik de heer BOSMAN naar voren halen, omdat ik met hem het meest intensief contact heb gehad en aan hem heb kunnen constateren, wat het betekent een werk met hart en ziel en niet te vergeten met kennis van zaken, te doen.

Deze overdrachtsrede gaf mij gelegenheid om enkele gedachten als hoofdlijn te weven door een op zichzelf chaotische som van gebeurtenissen.

Dat ik in deze eenzijdig ben geweest, ben ik mij bewust. Het is één van de overigens weinige voordelen van de jaarlijkse wisseling van Rector Magnificus, dat een dergelijke eenzijdigheid aan het eind van het jaar wordt gecorrigeerd, door het benoemen van een opvolger, die het verstoorde evenwicht zal herstellen.

En deze opvolger zijt gij, waarde en hooggeachte collega MINDERHOUD. Dat Gij een goed Rector zult zijn, daarvan waren wij allen reeds vele jaren overtuigd. Door Uw kennis van de Nederlandse landbouw in vele facetten en in het algemeen, door Uw stoerheid van karakter en Uw bezadigd oordeel, om slechts enkele van Uw opvallende eigenschappen te noemen, zijt Gij de man waarop de Landbouwhogeschool kan bouwen in het komende jaar. Het teken, dat Gij het zijt, die ons vertegenwoordigt en ons, de schakels, tot een vruchtbaar geheel tezamen bindt, is de Ceres-keten.

Door deze U om te hangen, gaan dit voorrecht en deze taak van mij op U over.

Leve de nieuwe rector!